

509

108/1190

ACC. N:R. M 10141: 1-8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Kristina Pålsson

Härad: Bara Malmö Adress: Tågav. n. 9, Malmö

Socket: Bjurlöv Berättat av: Nils Pålsson

Uppteckningsår: 1946 Född år 1869 i Malmö

△

x

31

Helmtak.

s. 1-8

LmF. 57.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

57.8

ACC. N:R M10141://

N: 1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Halmtak:

Halmtakets underlag:

Underlaget var sparrar och läkten, de varo av fur och gran. — Derpå lades halmen. Det var långhalv av rå, ströskad med plejel = slaga. Övriga halmen lades tjocka täckkläppa av pile. Så bands med vigra av stam-pilor, dessa skulle vara gröna för att vara böjliga. Läktena lades direkt på sparrarna och spikades fast. Läktena gick i husets längdriktning. Afståndet mellan sparrarna var omkring 2 a 3 alm ej så noga bestämt. Afståndet mellan läkten ungefär $\frac{1}{2}$ alm. Det var slagströskad råghalm som användes till halmtak. När säden ströks skeddde detta med plejel = slaga. Säden lägges på log-golvet

ACC. NR. M. 10141:2.

och pistades ren med en plejel = slaga.
Sedan togs halmen upp, och buntades
sammans till kärvar, säden skottades
ihop i en köna av logen. Ny säd lades
ut, och pistades ren, liksom föregående,
fills man fått så många kärvar halm
som man önskade och behövde till taket,
Långhalmen gjordes alltid i ordning i
samband med träskningen. Halmen
förvarades i sina kärvar, på logen
fills den skulle användas. Rågen som
skulle användas till tak fick ej
träskas i träskemaskin, då slags den
sänder, och blev ej bra att täcka
tak med. Sedan man träskat med
plejel så mycket man behövde till
taket, gjordes säden ren, den kastades,
och harpades, till den var riktigt ren

N: 2

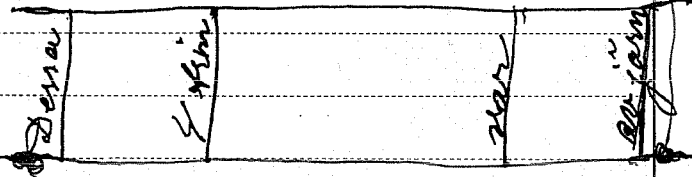
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- för att användas till brödsäd.

Ingenting annat än halmen användes här
- omkring till tak, ej säv, eller dylikt.

Täckningen: - När halmen var
lagd på täktena, så ljöckt, man ville
ha taket, lades en stege över att hålla
halmen, ej en vanlig stege, ty där var inga
firer i den. så här såg den ut

På denna så kallade
stegen, låg täckaren
när han arbetade
med taket.

De var alltid 2 personer som arbetade
sittsammans. Den ene bar upp allt,
den andre band det fast, med vidjor
av Tule. De lade på en viss bredd i taget
omkring en 6 alna bredt, detta kallades
ett sti. Halmtäckarna bars upp med

N: 3

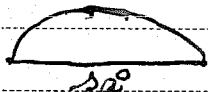

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stegen bandt om
vid nedersta kanten
vid båda ändarna, och
fästes i takåsen
över dem andra kanten
att ej stegen skulle
vänga sig om.

ett rep. Man täckte från höger till
venster. De lade det så tjockt man
önskade taket tjockt, så fortsattes
uppför takfallet. Den så kallade stegen
flyttades efter och halmen bands fast
efterhands, med vigrar av pile.
det gjorde detsamma vilken sida som
täcktes först av taket.

Läjden är ett tjockt trä som lägges på
muren, ovanpå spärren och spikas
ihop. Så täcktes hela taket, och
spikas ihop. Ovanpå lades halms-
kärvarna, lades så tjockt som man
önskade taket tjockt, och bands fast
med pile-vidjor som knöts ovanpå.
Derför skulle vidjorna vara nyskurna
och böjliga, för att kunna knytras. de bands
fast om läkten. Sedan ett sti av

taket var färdigt. bands en snodd
vid nedersta kanten, och så skars det
frärs av, med en stor kniv, som följde
snöret, detta kallas tak-skägg.
Det blev ingen glipa att tåta över
om en van taktäckare täckte.
Det var täckaren själv som visste hur
tjockt ett bra tak skulle vara, så
blev det jämt och lika tjockt överallt.
Här fanns pileträd och pilevallar så sådant
köptes aldrig. Täcketäpparna var de
tjockaste äpparna de f vara alltid
orra. Men vedjorna var nysturna
och gröna för att kunna böjas och
knypa med. Täcketäpparna lades på
svären över halmen, och bands så
med vigarna ner om läkten.
Täcketniven var lång, med egg på

båda sidor. Alla smeder på den
tiden, kunde tillverka läcke-knivar.
Bestämningen göres från toppen och
neråt. Detta kallas att skära ner
ett tak. Taket rävsades aldrig. Ett
snöre användes att skära takskägget
efter, det skars tvärs av med läckekniv-
en. Utbyggnaden på en boningslänga
var en halv-måne öfver ingångsdörren
. Då en uthuslänga kallades
den holmeja för att få höet
 in på hjellen
över stallarna.

Häromkring ryggades taket helst med
lång, som kördes hem från sjön, annars
halv, ovannå lades ryggaträd. Ett
hål var borrar i ena ändan, en stark pinne
stacks igenom, så hängdes de över tak-

åsen, en på vardera sidan av taket.
De fick hänga så tätt. Tängen
drogs upp på taket med en så kallad
Bua En stige restes att komma
upp och rygga taket, på denna
drogs buan upp med ett rep, tängen
låg i buan. Sjön kastade sjölv upp tängen
när vinden var mot land, vad slags
täng som helst, allt var lika bra.
Taket fick aldrig vara ryggt, då
regnade det ner. Massan på taket skulle
ej rävas bort. Taklök planterades ej
här omkring. Taket rävsades aldrig.
Ett halmtak åt Norr, kunde hålla i 40 år
åt söder, ej ens hälften av denna tid.
De främsta skadligheterna på ett
halmtak, är Duvor, de kvävar häb, så
ruttnar halmen. När något är sönder

ACC. NR M. 10141:8.

Sages det mer, och nytt lägges på i-
stället. Halmtaget är varmt om
vintern och svalt om sommaren.
Numera användes ej halmtag här
omkring. Orsaken är nog blyfaran.
Priset på halmen räknades ej, den
vexle ju på stället. Täckningen
var alltid accord, frosten erhålls
på stället. Trivorna har aldrig
deltagit i detta arbete. Tinget olycka
brukade heller förekomma. De som
voro tak-täckare voro vanda vid yrket
gjorde sällan annat, och var därför
mycket eftersakta.

Ni 8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Havolen i =
= Remmen skulle
kunna svänga
Rem

Havol
Havol
Rejel

Havol var det man höll i.
Havol var det man sloa med.